

Zakladatel kanoistického rodu

(Autor: Petr Vlček s příspěvím Petra Koláře, Text z knihy Pan trenér, vydala Mladá fronta 2017)

Jméno Dvořák je v české rychlostní kanoistice velkým pojmem. Rodinný klan vodáků křtěných pražskou Vltavou, který ve třech generacích nashromáždil nespočet medailí na domácí i mezinárodní scéně, má svůj počátek u Bedřicha „Pedra“ Dvořáka, úspěšného závodníka a později ještě úspěšnějšího trenéra.

Během pětapadesátileté kariéry vychoval nespočet reprezentantů, olympioniků a medailistů ze světových i evropských šampionátů. Včetně těch z vlastní rodiny. Jeho syn Libor byl čtvrtý na olympiádě v Moskvě, páté a sedmé místo z Londýna a Ria de Janeira získal i jeho vnuk Filip na deblkánoi. V dalších sportovních odvětvích se proslavili i ostatní potomci.

Okolo sportu se Bedřich Dvořák motal již odmalička. Nejdříve hrál fotbal a chodil do Sokola. Dokonce cvičil na Sletu v roce 1938 jako mladší žák. Hrál i hokej za LTC Praha. K vodě se dostal u vodních skautů v roce 1944. Oddíl se ale musel skrývat pod hlavičkou Klubu českých turistů. Skauti byli za války v ilegality, po jejím konci už ale nemuseli svou pravou identitu tajit.

„V té době už jsme závodili na pramicích a voda byla náš celý život,“ vzpomíná na časy, ze které pochází i jeho přezdívka Pedro. Tu si pak přenesl i do kanoistiky.

Pak ale Skauty znovu zakázali. Jenže Pedro a jeho kamarádi závodění na vodě natolik propadli, že se nechali zlákat tehdejším trenérem SK Smíchov Václavem Růžičkou do kanoistického oddílu. „Tím se z nás stali opravdoví závodníci. Už o rok později jsme se v Plzni na Boleváku stali s Ádou Špirkem mistry republiky ve starším dorostu po velkém boji s kluky z Nymburka, se kterými jsme se celý rok sekali o centimetry,“ pamatuje si stále na své první velké vítězství. „Později jsme celý oddíl přešli pod hlavičku KVS Praha a udělali jsme dobře. Klub vodních sportů by nejslavnější vodácký oddíl v republice, kde působili borci jako Brzák Felix, Kudrna, Holeček, Čapek a další. Dělalí jsme jim sparingpartnery a vyrůstali vedle nich, až jsme se stali jednou z nejlepších posádek v zemi.

Do reprezentace jsme se ale dostali až na vojně v Dukle. Z té jsme se v roce 1953 vraceli do KVS už jako hotoví kanoisté,“ vzpomíná Bedřich Dvořák na poválečná léta, kdy se zatím věnoval pouze vlastní kariéře. To se však mělo brzy změnit. V KVS byl nedostatek trenérů, takže předseda klubu ihned požádal, aby se kromě vlastního tréninku a závodění ujal mladších, které neměl kdo učit. Stále teprve dvaadvacetiletého reprezentanta naštěstí pro oddíl trenéřina chytila. Byla to naprostá trefa do černého. Nikdo nemohl vědět, že Klub vodních sportů si právě na déle než půl století zajistil oddaného srdcaře, trenéra a funkcionáře v jedné osobě.

„O to, abych se stal téměř ze dne na den také trenérem, mě požádal náš klubový předseda Dr. Karel Popel. Později byl i předsedou domácího svazu i Světové kanoistické federace. Jako jediný Čech předsedal světové organizaci olympijského sportu, takže to byla velká osobnost. Spíš než jako nějakou novou životní výzvu jsme to brali tak, že je potřeba, aby se někdo postaral o mladé kluky. Trenérů bylo zoufale málo. Mě to velmi rychle začalo bavit. Měli jsme kamarádský vztah a oni se mi snažili vyhovět ve všech mých trenérských nárocích. Dokonce jsem některé z nich musel brzdít, protože chtěli trénovat víc, než bylo potřeba, což by jim před závody mohlo uškodit,“ vypráví Bedřich Dvořák své začátky v nové roli. Od té doby mu pod rukama prošlo několik set svěřenců, včetně dívek. „Z toho třetinu jsem předal dál. Většinou do Dukly nebo USK Praha. A samozřejmě také do reprezentace. Do té už chodili ale také kluci rovnou od nás v dorostu a juniorech. Nikdy jsem to nepočítal, ale do národního družstva jsem dodal něco ke dvěma stovkám lidí.“

Za tak dlouhou dobu se stal Bedřich Dvořák svědkem měnící se doby. Lodě, materiály, podmínky k tréninku i metody, nic už není jako v dobách jeho začátků. „Změnilo se úplně všechno. Je mnohem více výrobců lodí, kteří mění kanoistiku po technické stránce. Lodě se neustále vyvíjí, jsou lehčí a pevnější, mění se materiály směrem od dřeva k plastům. To klade potřebu také na vývoj techniky pádel a pádlování samotného. Novým lodím museli závodníci přizpůsobit svůj záběr tak, aby s lodí neposkakovali a nebrzdili ji,“ hodnotí slavný trenér, čemu všemu se museli kanoisté během dekad neustále přizpůsobovat.

Zásadní proměnu však vidí v lidech. „Vztah dětí a mladých ke sportu je úplně jinde. Kvůli všem těm moderním hračkám a komunikačním nástrojům, které je obklopují, už pro ně není prioritou. A když už sportují, tak nežijí tak pohromadě jako my tehdy. Vždycky jsme se nejvíc po tréninku těšili, až se společně sejdem a sedneme si. Teď když máme soustředění, tak jdou všichni kluci a holky každý na svůj pokoj a pustí si počítač, vytáhnou mobil, přihlásí se na Facebook. Parta už není taková,“ říká Bedřich Dvořák, ale skepsi z doby nepodléhá. „Najdou se pořád takoví, co mají ke sportu stále silný vztah. Většinou se jedná o ty, kteří se chytí nějakým dobrým výsledkem, a pak se v nich probudí ctižádost. Rozhodnou se dostat do reprezentace, na olympiádu, a pak tomu obětují všechno.“

Jako trenér nebyl Bedřich Dvořák žádný ras. Vyznával spíš přátelštější přístup a kamarádkou atmosféru. Ti co nechtěli obětovat víc, než bylo potřeba, stejně většinou brzy odpadli. „Ten vztah ke klukům byl někde na půl cesty mezi kamarádstvím a rodičovstvím. Úplně kamarádi jsme být nemohli, byl jsem přeci jenom trenér, ale s těmi, kdo to chápali a uznávali, jsme vycházeli nejlépe. K lidem, kteří kanoistiku nedělali úplně naplno, jsem byl trochu odtažitější nebo přísnější, ale to je pochopitelné. Rozhodně jsem ale nevládnul terorem, jako to mají někteří trenéři u kolektivních sportů. Já jsem vyznával hodně individuální přístup.“

To bylo dané také hodně tím, že posádky se jako dnes nemíchaly. Jezdil se buď singl, nebo debl. Bedřich Dvořák se v KVS věnoval především kategorii C2, tedy deblkanoím. „Až tuším někdy v roce 1952 se začaly dávat dohromady posádky, které nebyly tak dobré v singlu. Tím se zvýšil celkový počet posádek, protože bylo dost závodníků, kteří jezdili oboje. Teď už jsou prakticky všichni dohromady jako jedem tým, ze kterého trenéři tvoří posádky. Totéž platí o kajakářích, kteří mají ještě navíc čtyřku. Dokonce jsem slyšel, že trojnásobný olympijský medailista Josef Dostál se pokusí skloubit singla, debla i čtyřkajak,“ kroutí trochu hlavou Bedřich Dvořák.

Kamarádký přístup ke svěřencům se mu vyplácel. Nepatřil k těm trenérům, který by pro ně potřeboval být nepřítel, aby z nich vymáčkl maximum. Spíš trpělivě vysvětloval, proč je potřeba používat i nepopulární metody, které bolí. Například intervaly. „Ty jsem přebíral od maďarských a amerických plavců. Na konci tréninku, když už toho měli všichni dost, jsme chtěli, aby se zapnulo na totální maximum několikrát za sebou v intervalech deseti vteřin. Hodilo se nám to pak ve finiších závodů, kdy bylo potřeba ze sebe vymáčknout víc než sto procent. Byl to zároveň i trénink na psychickou odolnost. Kdo tohle zvládal, byl úspěšný.“

Kanoistický sport je vůbec šílená dřina. Trenér musí být také dobrý motivátor. Jak to udělat, aby se mu za chvíli kanoisté nerozutekli a stihl z nich vychovat budoucí šampiony? „Dneska se to řeší finančními prémie. My jsme tehdy vyzdvihovali a chválili hlavně slovně. Ale zase ne moc. Pomáhal také mnohem silnější pocit příslušnosti ke klubu, který už teď skoro není. Závodit za svůj klub něco znamenalo. Dnes vám závodník přestoupí tam, kde má lepší podmínky, kam to má blíž, kde má kamaráda, kde má holka kluka. Meziklubová rivalita téměř vymizela. Tehdy jsme se mezi sebou řezali i na klubové úrovni od nejnižších kategorií a to nás posouvalo dál.“

Přesto se Bedřichu Dvořákovi stávalo, že se musel tu a tam s někým rozloučit. Je to pochopitelné, na vrcholovou úroveň se dostanou jen někteří. A ti úplně nejlepší odcházeli jinam. „Pokud to bylo ku

prospěchu závodníka, někdy jsem se i sám snažil, aby se dostal za lepšími podmínkami. Ono také dost záleželo, kam se posílaly peníze. Pokud nejdříve přímo do klubů podle výsledků, zase nám tolik lidí neodcházelo. Ale když vznikla národní sportovní centra, tak ti nejlepší odcházeli tam, a to ze všech klubů, nejen od nás. To se tak muselo brát a mělo to i hodně do sebe. Další věc je, že spousta kluků, a někteří i hodně talentovaní, dali přednost normálnímu zaměstnání. Vystudovali školy a měli možnost se zajistit v dobré práci. To je úplně normální a nikdy jsme tomu nekladli překážky. Kanoistika se pro ně stala rekreačním sportem po práci a na vrcholovou přípravu jim nezbyl čas. Za nás se to ještě trochu dalo kombinovat, ale už tehdy to bylo velmi náročné, dnes je to skoro nemyslitelné. Kdo to nedělá na sto procent prakticky od malička, navždy už mu špička ujede,“ ví dobře Bedřich Dvořák.

Vzhledem k tomu, že počet reprezentantů, kteří mu procházeli pod rukama, stále utěšeně rostl, řešil nyní již vysoce respektovaný trenér tu a tam nabídku na odchod z KVS. V Českém prostředí to nepřipadalo v úvahu. Jako pro velkého klubového srdcaře pro něj bylo nemyslitelné, že by loděnici v Podolí opustil. Proto odmítl i všechny nabídky ze zahraničí. Ta nejexotičtější přišla z Thajska. „Jsme stejná jednota s Českým veslařským klubem pod hlavičkou SK Praha 4 a jednou mi sem šoupli kluka z Thajska, kterému řekli, že na veslování je moc malý. Vůbec nic neuměl, ale nakonec byl po Číňanech druhý nejlepší v Asii na olympijské kvalifikaci do Atén 2004. Tak dobře jsme ho tu naučili pádlovat. Chlapec mi udělal v Thajsku takovou pozici, že mi tam nabídli roční smlouvu. Nevzal jsem to kvůli rodině a klubu především,“ usmívá se při vzpomínce na odmítnuté asijské dobrodružství.

Bedřich Dvořák si hodně cení toho, že založil kanoistickou dynastii. Podobných úspěšných „klanů“ si vždy sám vážil, protože aby byla rodina v jedné oboru úspěšná po několika generacích, chce hodně společné vášně a práce. U vody to ale není nic výjimečného. „Vždycky jsem je obdivoval. Ať už jsou to v Nymburce Fuksové, v Pardubicích Doktoři, další jsou ve Spartě, nebo v Týně nad Vltavou. Vážím si toho, že i my jsme taková rodina a to nejen kanoistická,“ naúkl Dvořák nejstarší fakt, že jeho synové, vnuci a vnučky se proslavili i v jiných sportovních odvětvích. „Já jsem si vzal u nás tehdy nejlepší kajakářku, několikanásobnou mistryni republiky a reprezentantku. Náš syn Libor je mistr Evropy a olympionik, vnuk Filip jel už dvakrát finále na olympiádě. Další syn Martin Dvořák je bývalý triatlonista a trenér,“ říká hrdý otec, když ukazuje hodinky, které jeho syn dostal na olympiádě v Sydney 2000. Získal je prý za to, že při premiéře triatlonu na OH dovedl k historické bronzové medaili Jana Řehulu.

A aby toho nebylo málo, velké úspěchy na mezinárodní scéně sbírá v raftingu vnučka Michaela. I ta původně začínala jako kajakářka v podolské loděnici KVS, kde její slavný dědeček vykonával funkci sportovního ředitele až do svých osmdesáti let. Stále tu však tráví hodně času a se svou vitalitou a zkušenostmi je pořád připraven s pomocnou rukou.

BEDŘICH DVOŘÁK

TRENÉR

- pro reprezentaci vychoval téměř

dvě stovky závodníků

- Libor Dvořák (syn)
- 4. místo na OH v Moskvě 1980,

C1 – 1 000 m

- Jiří Vrdlovec

- mistr světa 1983 (Tampere), 1985

(Mechelen), C1 – 10 000 m

- 2. místo na MS 1982 (Bělehrad),

C1 – 10 000 m

- 3. místo na MS 1981 (Nottingham),

C1 – 1 000 m, s Petrem Kubíčkem

C2 – 10 000 m

- 3. místo na MS 1983 (Tampere),

C1 – 1 000 m